

Олена Рудольфівна Новська,
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри музично-інструментальної підготовки,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна

МЕТОДИКА САМОПРОЕКТУВАННЯ ФАХОВОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглянуто сутність самопроєктування в контексті фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. На основі визначених наукових підходів, принципів і педагогічних умов викладено зміст методики самопроєктування фахового розвитку майбутніх вчителів музичного мистецтва, розроблену з урахуванням специфіки музичного навчання в магістратурі педагогічного університету. Означена методика ґрунтується на засадах проєктних технологій і містить чотири етапи, завдання кожного з яких докладно представлено у статті. Стаття містить перелік основних інноваційних методів відповідно до кожного етапу і загальні результати їх впровадження у фахову підготовку студентів.

Ключові слова: самопроєктування, фаховий розвиток, самопроєктування фахового розвитку, методичний супровід самопроєктування фахового розвитку

У сучасних умовах стратегічного курсу українського суспільства на інтеграцію у європейський простір виникає потреба у мобільних, адаптивних, креативних, конкурентоспроможних фахівцях, готових до фахової самореалізації і безперервного саморозвитку. Освіта як фактор розвитку особистості має відповідати названим вимогам і бути налаштована на підвищення якості, модернізацію існуючих освітніх програм, пошук продуктивних суб'єктно-розвивальних технологій, що спрямовані на оптимізацію фахового навчання майбутніх спеціалістів, зокрема викладачів музичного мистецтва. Проєктні освітні технології, завдяки високому розвивальному потенціалу, дають змогу трансформувати процес освіти в особистісно-діяльнісний чинник саморозвитку і самовдосконалення.

Означені питання є актуальними і важливими в контексті підготовки фахівців у галузі музичного мистецтва, особливо на її заключному етапі, зокрема у магістратурі педагогічного університету, випускник якої має навчитися пристосовуватися до швидкоплинних змін у житті, проєктувати образ фахового досконалого Я, будувати індивідуальні фахові траєкторії.

Питання самопроєктування як ефективного засобу саморозвитку особистості досліджуються у наукових працях сучасних психологів (О. Асмолов, В. Клейман, О. Леонтьєв та ін.) і педагогів (І. Бех, С. Єлканов, І. Зязюн, А. Кирсанова, О. Остапчук, Ю. Тюнников та ін.). Учені визначають самопроєктування як продуктивну технологію підвищення якості освіти через формування здатності майбутнього фахівця навчатися протягом життя, через забезпечення постійного творчого і професійного саморозвитку та здібність проєктувати власне майбутнє. В педагогічних науках самопроєктування та його компоненти досліджували: В. Безрукова – в ракурсі створення образу, до якого прагне майбутній спеціаліст, і розробки програми особистісного росту з метою досягнен-

ня цього образу [1], Ю. Тюнников – як діяльність, націлену на якісне перетворення особистісних або професійних якостей суб'єкту [10]. Міждисциплінарний аналіз наукової літератури засвідчив, що самопроєктування є цілеспрямованою і безперервною, самостійною і творчою діяльністю особистості, що націлена на саморозвиток та самовдосконалення. Означена діяльність полягає у побудові власного бажаного образу досконалого фахівця, виявленні індивідуальної траєкторії його досягнення і рефлексії отриманих результатів [3; 4; 6; 9].

Самопроєктування як засіб розвитку і самовдосконалення активно вивчається науковцями в останні десятиліття, але творчий потенціал означеного феномену, на наш погляд, ще потребує реалізації і теоретично-методичної обґрунтованості в контексті фахового розвитку майбутніх викладачів музичного мистецтва.

Мета статті – обґрунтувати ефективну методику самопроєктування фахового розвитку майбутніх фахівців у галузі музичної освіти.

Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс методів педагогічного дослідження: *теоретичні* (аналіз і синтез, порівняння); *емпіричні* (аналіз змісту педагогічної документації та результатів діяльності, педагогічне спостереження, бесіда, інтерв'ю, оцінка продуктів творчої діяльності, педагогічний експеримент); *математичної статистики*, що довели вірогідність результатів експериментальної перевірки розробленої методики самопроєктування фахового розвитку студентів магістратури у процесі музичного навчання у педагогічних університетах.

Міждисциплінарний аналіз досліджуваної проблеми показав, що самопроєктування будується на принципах проєктної діяльності і за своїми сутнісними ознаками спирається на такі особистісно-орієнтовані процеси, як саморозвиток, самовиховання й потреба в самовдосконаленні на ґрунті прагнення до самоа-

ктуалізації; а результатом самопроєктування виступає проєкт досягнення власного бажаного образу, заснованого на усвідомленій концепції образу ідеального фахівця, та реалізація цього проєкту. Згідно з цим, діяльність самопроєктування визначається як цілеспрямована й безперервна, самостійна і творча діяльність особистості, націлена на саморозвиток та самовдосконалення. Означена діяльність полягає у побудові власного бажаного образу досконалого фахівця, виявленні індивідуальної траєкторії його досягнення і рефлексії отриманих результатів.

Фаховий розвиток є одним з ключових понять нашого дослідження. Ми розглядаємо його як процес якісних позитивних змін особистості, які позначаються підвищенням рівня якості фахової діяльності на умовах адекватної фахової самооцінки та сформованого досконалого фахового образу. Важливо підкреслити те, що фаховий розвиток має бути безперервним упродовж усієї фахової діяльності.

Фаховий розвиток, який відбувається в процесі музичного навчання в магістратурі педагогічного університету, характеризується самовизначенням майбутнього фахівця у фаховій діяльності, усвідомленням пріоритету самоцінності власних позитивних змін у галузі музичного мистецтва, поглибленням художньо-виконавських, методико-технологічних і дослідницько-педагогічних компетентностей, мистецького досвіду. Наше дослідження будувалося на припущенні, що успішність фахового розвитку студентів магістратури в процесі музичного навчання в педагогічних університетах (і в подальшому – упродовж життя) можна забезпечити шляхом його самопроєктування, адже самопроєктування фахового розвитку студентів магістратури у процесі музичного навчання ми визначили таким чином: індивідуальна, особистісно-ціннісна, інтегрована, творчо-дослідницька діяльність, яка передбачає самопобудову й досягнення суб'єктом образу «фахового досконалого Я» на основі діагностики індивідуальних особливостей, фахових якостей, інтенцій, фахово-творчого потенціалу через рефлексію і корекцію стратегії реалізації проєкту власного фахового розвитку як досконалого опанування художньо-виконавськими, методико-технологічними та дослідницько-педагогічними компетентностями.

Методика самопроєктування фахового розвитку розроблялася на засадах теоретико-методологічних підходів: акмеологічного, аксіологічного, суб'єктно-діяльнісного, консолідаційного та компетентнісного. В площині осмислення визначених теоретичних підходів обґрунтовано педагогічні умови, реалізація яких сприяла ефективній діяльності самопроєктування фахового розвитку студентів магістратури: актуалізація мотивації майбутніх фахівців у галузі музичної освіти щодо систематичного фахового саморозвитку; інтеграція педагогічного коучингу (тренінгового навчання) в традиційну систему організації художньо-освітнього середовища студентів магістратури; аксіологізація фахового самови-

значення майбутніх викладачів у навчально-фаховій діяльності; забезпечення набуття технологічної компетентності магістрантами щодо опанування діяльністю самопроєктування фахового розвитку.

Означені педагогічні умови і наукові підходи зумовили принципи, на яких ґрунтується самопроєктування фахового розвитку у процесі музичного навчання студентів магістратури, як-от: принципи діалогічності, особистісно-професійної трансформації, перетворювальної взаємодії, моделювання виконавсько-слухових еталонів, життєвої творчої самодіяльності.

Важливою умовою ефективності самопроєктування фахового розвитку майбутніх вчителів музичного мистецтва виступав методичний супровід означеної діяльності, який було впроваджено в систему фахової підготовки магістрантів. Методичний супровід самопроєктування фахового розвитку мав на меті оптимізацію цього процесу у студентів магістратури та був націлений на вирішення актуальних проблем навчально-фахової діяльності в контексті самопроєктування фахового розвитку студентів магістратури. Методичний супровід як система цілеспрямованої, поліфункціональної, персоніфікованої взаємодії студентів магістратури з художньо-освітнім середовищем у психологічно-комфортних умовах був організований викладачами фахових дисциплін і був покликаний надати методичну й психологічну підтримку магістрантам у процесі самопроєктування фахового розвитку, зробивши їх діяльність більш ефективною.

Визначивши теоретико-методологічну основу авторської методики самопроєктування фахового розвитку майбутніх вчителів музичного мистецтва, перейдемо до викладення її змісту. Метою цієї методики є формування здатності магістрантів до ефективного планування позитивних фахових змін шляхом надання їм універсального алгоритму самопроєктування фахового розвитку на основі узагальнення досвіду щодо сутності і структури феномена самопроєктування, використання якого сприятиме активізації процесу саморозвитку, формуванню всіх структурних компонентів самопроєктування фахового розвитку, підвищенню ефективності фахової підготовки, гармонійному і спланованому переходу до активної суб'єктної позиції успішного фахівця. Методика самопроєктування фахового розвитку будується на проходженні студентами магістратури в процесі музичного навчання низки етапів, зумовлених етапністю феномена самопроєктування фахового розвитку (концептуальний, моделювальний, іміжевий, моніторинговий етапи). Вони розглядаються як система послідовних дій, кожна з яких націлена на вирішення певних завдань та складається з певних кроків у напрямку досягнення мети самопроєктування.

Кожен із чотирьох етапів експериментальної методики будувався таким чином, що за допомогою запропонованих автором методів і форм роботи в межах дисциплін фахової підготовки і позааудиторних самостійних занять, студенти магістратури мали

готувати проекти, презентація яких була результатом кожного з етапів.

Метою концептуального етапу ми визначили актуалізацію суб'єктно-ціннісного ставлення магістрантів до самопроекування фахового розвитку через усвідомлення ними власної відповідальності за становлення себе як досконалого фахівця – виконавця, викладача, дослідника – формування обізнаності магістрантів щодо аспектів діяльності самопроекування фахового розвитку. Першим на концептуальному етапі методики самопроекування фахового розвитку в процесі музичного навчання було впроваджено *мотиваційний тренінг*, до якого було включено елементи *методу психодрами*, який ґрунтується на засадах ролівої гри. Студентам було запропоновано виконати роль обраного ними успішного фахівця, стисло та цікаво розповісти про його фахово-творчий шлях від першої особи, відповісти на питання інших учасників групи. Така творчо-дослідницька діяльність була спрямована на поглиблення музикознавчо-пошукової та комунікативно-фасилітативної компетентностей студентів магістратури та дала позитивні результати щодо посилення позитивної мотиваційної установки студентів на фаховий розвиток.

Основним методом самодіагностики на концептуальному етапі було визначено *метод педагогічного відеоспостереження*. Студентам експериментальної групи було запропоновано протягом чотирьох тижнів (з початку концептуального етапу) використовувати відеокамеру з метою фіксації процесу і результатів навчально-фахової діяльності. В умовах реального часу студенти проводили відеозйомку занять у межах дисциплін виконавського блоку (виконання музичного твору в умовах заняття з дисциплін «Курс виконавської майстерності», «Ансамблеве музикування»), фіксували на відео власні виступи на семінарах, наукові або художньо-творчі доповіді на заняттях з дисциплін теоретико-методичного блоку, проведені заняття з учнем у процесі асистентської практики.

Результатом концептуального етапу формувального експерименту стала підготовка й презентація магістрантами мультимедійних проектів під загальною назвою «Екстра-фахівець». Означений проект передбачав творчий пошук, систематизацію, аналіз і творчу обробку матеріалів, присвячених досконалому (у розумінні виконавців проекту) фахівцю – викладачу музичного мистецтва або музиканту-виконавцю. Проект повинен був містити мультимедійні матеріали, біографічні дані, аналіз фактів щодо творчого шляху, творчих надбань, досягнень і фахових якостей обраної персони, міждисциплінарні засоби впливу через мистецтво, такі, як елементи драматургії, поезії, виконання музичних творів. Було зазначено, що наприкінці першого (концептуального) етапу студенти – учасники експериментальної групи – демонстрували підвищення мотивації до фахового саморозвитку, закріплення позитивної установки на самореалізацію і самовдосконалення в контексті обраного фаху.

Метою другого етапу було моделювання фахового образу досконалого Я, визначення перспектив його успішності й зони найближчого розвитку.

У рамках занять з фахових дисциплін студентам був запропонований *метод слухового моделювання*, сутність якого полягала в уявному «створенні» слухового еталона – ідеальної виконавсько-слухової моделі музичного твору, який вивчається магістрантом і буде інтегрований в його мистецький досвід. Ми вважаємо, що створення такої слухової моделі зумовлює фахові інтенції магістрантів щодо творчого пошуку, налаштовує вектор їхньої фахової діяльності на максимальне наближення до створеного еталона. Моделювання звукового втілення художніх образів музичного твору здійснювалось на основі прослуховування, художньо-педагогічного аналізу й рецензування виконавських інтерпретацій видатних музикантів-виконавців. Наприклад, визначивши в якості виконавсько-слухового еталону виконання клавірних творів І. С. Баха (зокрема, Прелюдії та фуги з циклу «Добре темперований клавір») С. Ріхтером, один із студентів підкреслював феноменальність поєднання раціоналізму поліфонічної музики XVII століття з глибокою зосередженістю, внутрішньою патетикою і природною стриманістю видатного піаніста, завдяки якому виражені найтонші стильові й інтонаційні риси клавірної музики І. С. Баха. У відповідності до такого еталону магістрант визначає, що в майбутньому у процесі опрацювання музичними творами видатного композитора-поліфоніста він буде намагатися дотримуватися у власній виконавській інтерпретації характеристик глибини, строгості й емоційної стриманості з метою досягнення більшої стильової відповідності.

Результатом моделювального етапу було створення й презентація проекту «Дорожня карта». У контексті означеного проекту кожен студент проводив коротку презентацію наочної схеми траєкторій самопроекування фахового розвитку, надавав творчий коментар до неї і проводив захист у вигляді відповіді на запитання групи й викладачів щодо пояснення тієї або іншої позиції.

Дорожнє картування дозволило магістрантам ув'язати між собою бачення, стратегію і план фахового розвитку магістранта, вибудувати в часі основні кроки цього процесу за принципом «минуле - теперішнє - майбутнє». Дорожня карта дала змогу переглянути не тільки ймовірні результати фахового розвитку, але і їх потенційну рентабельність в контексті існуючих соціальних умов, а також вибирати оптимальні траєкторії досягнення образу фахового досконалого Я з точки зору їх ефективності.

Третім етапом методики самопроекування фахового розвитку є іміджевий, основною діяльністю на якому була підготовка і презентація імідж-проекту «Образ успіху», що виконувався кожним студентом індивідуально й присвячувався презентації ним розвинутих фахових компетентностей, творчих і фахових надбань, досягнень. В основу підготовки проекту

було покладено метод *конкурентної самопрезентації*, сутність якого полягала в тому, що магістрант готував такий проект, об'єктом якого був він сам – його фаховий образ, його успішність і фахові перспективи.

Предметом такого проекту була демонстрація себе студентом в контексті того виду фахової діяльності, який є для виконавця проекту найбільш перспективним й успішним, тобто таким, здійснення якого дає майбутньому фахівцю високу конкурентоспроможність на ринку праці. Проводилась презентація іміджевих проектів у концертній формі. Завданням магістрантів на етапі підготовки проекту було проаналізувати, яким чином їхній виступ і самопрезентація можуть стати максимально успішними і реалізувати власні розвинені фахові компетентності, переваги та досягнення в художньо-творчій формі. Магістранти могли обрати для виконання музичні твори будь-якого стилю і жанру, сольні або ансамблеві, виступити з лекцією, організувати дидактичну гру, виголосити наукову доповідь, продемонструвати фрагмент відкритого заняття з асистентської педагогічної практики, тобто задіяти бажаний комплекс художньо-виконавського, методико-технологічного та дослідницько-педагогічного видів діяльності.

На цьому етапі студенти – учасники експериментальної групи – вже демонстрували достатню вільність володіння технологіями проектування, зокрема самопроектування фахового розвитку. Магістранти виявили зорієнтованість на близькі й віддалені перспективи власних фахових досягнень у формі покрокових планів і розроблених фахових траєкторій, а не мрій та уявлень. Було помітно, що студенти демонструють зростання самостійності і відповідальності, а також закріплення суб'єктної позиції щодо фахового саморозвитку у процесі музичного навчання в магістратурі.

Останній етап – моніторинговий – був завершальним етапом і водночас передумовою першого етапу наступного циклу самопроектування фахового розвитку на новому рівні. Він розглядався як етап спостереження та оцінки продуктивності процесу самопроектування, аналізу результативних дій в контексті заданої мети.

Основним методом на цьому етапі визначено *метод виконавсько-слухової рефлексії*. Його сутність полягала в тому, що викладач створює такі умови на заняттях, які стимулюють рефлексивну діяльність магістранта. Проблемними питаннями викладач постійно звертає увагу студента на рефлексивний компонент у власній виконавській діяльності. Протягом заняття магістранти безперервно аналізували процес власного виконання музичного твору, звертаючи увагу на те, наскільки його інтерпретація і добір засобів музичної виразності збігається з досвідом та моделями слухових еталонів. У такий спосіб студент зосереджував усю увагу на якості перетворення виконавсько-слухового досвіду в музично-виконавську діяльність, налаштовуючи власні звукотворчі уміння на реалізацію виконавсько-слухових еталонів.

Прогностичний метод *педагогічного форсайту* був спрямований на формування здатності студента магістратури до утворення оптимальних траєкторій позитивних фахових змін. За умовами методу студентам пропонувалося побудувати такі форсайтингові моделі, як-от: модель розвитку художньо-виконавських компетентностей учня, модель перспективної роботи над твором великої або середньої форми з програми, модель розвитку певної компетентності в контексті власної фахової підготовки тощо. Моделі у вигляді схеми або таблиці демонструвалися в онлайн-режимі у соціальній мережі, де студенти експериментальної групи і викладачі могли обговорювати ці моделі.

Презентація проекту «Фахівець-онлайн», яка була завершальним проектом методики, відбувалася у формі стислого системного аналізу процесу самопроектування фахового розвитку протягом навчання в магістратурі і демонстрації найбільш «показових» моментів із подальшим їх обговоренням. Портфоліо студента містило всі матеріали, зібрані протягом участі в експерименті та публікувалося на спеціально створеній сторінці соціальної мережі, формат якої дозволяв легко маніпулювати власним контентом і поповнювати його новими артефактами, аналізувати побудовані фахові траєкторії, стежити за контентом інших авторів проектів, брати участь в обговореннях у форматі вільного доступу.

Результатом експериментальної методики стало не лише впровадження самопроектування фахового розвитку студентів магістратури у процесі музичного навчання в педагогічних університетах, а, як наслідок, значне підвищення рівня фахової компетентності (у результаті поглиблення комплексу ключових фахових компетентностей) та опанування студентами магістратури універсальним алгоритмом самопроектування фахового розвитку разом з актуалізацією мотивації його подальшого впровадження у фахову діяльність.

Отже, самопроектування фахового розвитку є ефективним засобом становлення та успішного самовдосконалення фахівця в галузі музичної освіти, адже самопроектування, завдяки своєму творчорозвивальному потенціалу, сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців, зокрема, вчителів музичного мистецтва. На основі діяльності самопроектування студент формує індивідуальну модель ідеального фахівця, в результаті чого визначаються напрями професійного зростання, відбувається планування навчальної діяльності, актуалізація самовдосконалення, пошук індивідуальних траєкторій самовизначення.

Проведене дослідження дозволило виявити зростання значень показників самопроектування фахового розвитку студентів магістратури експериментальної групи, які відбулися у результаті впровадження у процес музичного навчання студентів магістратури розробленої авторської методики. Викладене дослідження не вичерпує всіх аспектів самопроектування

фахового розвитку студентів магістратури у процесі музичного навчання в педагогічних університетах. Подальшого наукового розгляду потребує дослідження проблеми самопроєктування фахового розвитку у

процесі музичного навчання як фактору підвищення якості освіти, універсального інструменту безперервного фахового вдосконалення впродовж всього життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безрукова В. С. Педагогіка. Проективна педагогіка : учебное пособие для инженерно-педагогических институтов и индустриально-педагогических техникумов / В. С. Безрукова. – Екатеринбург : Деловая книга, 1999. – 344 с.
2. Белаш С.В., Лебідь Л.І. Науково-методичний супровід упровадження у навчально-виховний процес авторських програм / С. В. Белаш, Л.І. Лебідь // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2013. – №1(8). – С. 88-90.
3. Иванова, О. І. Самопроєктування як невід'ємна складова самовдосконалення особистості / О. І. Иванова // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. – Вип. № 21 (74) / Класич. приват. ун-т ; [голова ред. ради: Монаєнко А. О. ; голов. ред.: Сущенко Т. І.; редкол.: Бочелюк В. Й. та ін.]. – Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2011. – С. 74-78.
4. Криницьян Д. В. Этапы профессионального самопроектирования как средства формирования конкурентоспособности будущих менеджеров в вузе [Электронный ресурс] / Д. В. Криницьян // Современные исследования социальных проблем (электронный журнал). Красноярск : Научно-инновационный центр, 2012. Т. 10. №2. 0421100132/0028. – Идентификационный номер статьи, присвоенный НТЦ «Информ-регистр».
5. Новська О. Р. Методика самопроєктування фахового розвитку студентів магістратури у процесі музичного навчання в педагогічних університетах :

дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / О. Р. Новська – К., 2015. – 247 с.

6. Остапчук, О. Є. Технології самопроєктування в системі освіти обдарованої молоді / О. М. Остапчук // Навчання, виховання обдарованої особистості: теорія і практика [тобто Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія і практика] : зб. наук. пр. Вип. 1 / АПН України, Ін-т обдарован. дитини АПН України ; [редкол.: Волощук І. С. та ін.]. – Київ : [б. в.], 2008. – С. 72-79.

7. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г. М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.

8. Пустовалова В. В. Самопроектирование управленческой деятельности методистов как условие развития олимпиадного движения / В. В. Пустовалова // Вестник Томского государственного университета : общенаучный периодический журнал. – 2008. – № 307. – С. 139-143

9. Сапогова Е. Е. Жизнь и судьба : построение индивидуальной мифологии, самопроектирование и субкультура личности / Е. Е. Сапогова // Известия ТулГУ. – Серия «Психология» / Под ред. Е. Е. Сапоговой. – Вып. 3. – Тула : ТулГУ, 2003. – С. 195-214.

10. Тюнников Ю. С. Социокультурное и педагогическое проектирование: проблемы взаимодействия / Ю. С. Тюнников // Известия высших учебных заведений. Северо-Кавказский регион. Общественные науки. – 2000. – № 1. – С. 100-108.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bezrukova, V. S. (1999). *Pedagogika. Proektivnaya pedagogika: uchebnoe posobie dlya inzhenerno-pedagogicheskikh institutov i industrialno-pedagogicheskikh tekhnikumov* [Pedagogy. Projective pedagogy: textbook for engineering pedagogical institutions and industrial pedagogical technical schools]. Ekaterinburg : Delovaya kniga [in Russian].
2. Bielash, S. V., Lebid, L. I. (2013). Naukovometodychnyi suprovod uprovadzhennia u navchalno-vykhovnyi protses avtorskykh prohram [Scientific and methodical support of implementing author's programs into the educational process]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti – Education and development of a gifted personality*, 1(8), 88-90 [in Ukrainian].
3. Ivanova, O. I. (2011). Samoproektuvannia yak nevidiemna skladova samovdoskonalennia osobystosti [Self-projecting as an essential component of personality self-development]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh : zb. nauk. pr. – Pedagogy of creative personality formation at schools and universities*, 21 (74), 74-78. Sushchenko, T. I. (Ed.).

Zaporizhzhia : Klasych. privat. un-t [in Ukrainian].

4. Krinitsyn, D. V. (2012). Etapy professionalnogo samoproektirovaniya kak sredstva formirovaniya konkurentosposobnosti budushchikh menedzherov v vuze [Stages of professional self-projecting as a means of forming future managers' competitiveness at universities]. *Sovremennye issledovaniya sotsialnykh problem – Modern studies of social problems*. Krasnoyarsk: Nauchno-innovatsionnyy tsentr. Retrieved from: <http://sisp.nkras.ru/issues/2012/2/krinitsyn.pdf> [in Russian].

5. Novska, O. R. (2015). Metodyka samoproektuvannia fakhovoho rozvytku studentiv mahistratury u protsesi muzychnoho navchannia v pedahohichnykh universytetakh [Methods of self-projecting of master-degree students' professional development in the process of learning musical art at pedagogical universities]. *Candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].

6. Ostapchuk, O. Ye. (2008). Tekhnolohii samoproektuvannia v systemi osvity obdarovanoi molodi [Technologies of self-projecting in the educational system of the gifted youth]. *Navchannia, vykhovannia*

obdarovanoi osobystosti: teoriia i praktyka [tobto Navchannia i vykhovannia obdarovanoi dytyny: teoriia i praktyka] : zb. nauk. pr. – Education of gifted youth: theory and practice: collection of scientific works, 1, 72-79. Voloshchuk, I. S. (Ed.). Kyiv [in Ukrainian].

7. Padalka, H. M. (2008). *Pedahohika mystetstva (Teoriia i metodyka vykladannia mystetskykh dystsyplin) [Pedagogy of mastership (theory and methods of teaching arts disciplines)]*. Kyiv: Osvita Ukrainy [in Ukrainian].

8. Pustovalova, V. V. (2008). Samoproektirovanie upravlencheskoy deyatelnosti metodistov kak uslovie razvitiya olimpiadnogo dvizheniya [Self-projecting of management activities as a condition for the development of Olympic movement]. *Vestnik Tomskogo gosudarstvennogo universiteta: obshchenauchnyy periodicheskiy zhurnal* –

Bulletin of Tomsk state university: scientific periodical journal, 307, 139-143 [in Russian].

9. Sapogova, E. E. (2003). Zhizn i sudba: postroenie individualnoy mifologii, samoproektirovanie i subkultura lichnosti [Life and destiny: building individual mythology, self-projecting and personality's subculture]. *Izvestiya TulGU – News of TulSU. Psychology, 3, 195-214. Sapogova, E. E. (Ed.). Tula: TulGU [in Russian].*

10. Tyunnikov, Yu. S. (2000). Sotsiokulturnoe i pedagogicheskoe proektirovanie: problemy vzaimodeystviya [Sociocultural and pedagogical projecting: problems of interaction]. *Izvestiya vysshikh uchebnykh zavedeniy. Severo-Kavkazskiy region. Obshchestvennyye nauki – News of higher educational institutions. South-Caucasus region. Social sciences, 1, 100-108 [in Russian].*

Елена Рудольфовна Новская,
кандидат педагогических наук,

старший преподаватель кафедры музыкально-инструментальной подготовки,
Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского,
ул. Старопортофранковская, 26, г. Одесса, Украина

МЕТОДИКА САМОПРОЕКТИРОВАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА

Проблема исследования, изложенного в данной статье, является актуальной в контексте современных тенденций образования, которые требуют подготовки творческих, мобильных, конкурентоспособных специалистов, в частности, в области музыкального образования. Самопроектирование является такой технологией, которая позволяет удовлетворить данные требования благодаря своему творческо-развивающему потенциалу. Целью статьи является обоснование эффективной методики самопроектирования профессионального развития студентов в процессе музыкального обучения в педагогическом университете. Рассмотрена сущность самопроектирования в контексте профессиональной подготовки будущих учителей музыкального искусства. Самопроектирование профессионального развития определено как личностно-ценностная, индивидуальная, интегрированная, творческая и исследовательская деятельность студента магистратуры, которая предусматривает создание желаемого образа профессионального Я и построение индивидуальной траектории его достижения, а также обеспечивает актуализацию субъектной позиции магистранта в отношении профессионального самосовершенствования, продуктивной исполнительско-педагогической рефлексии, реализацию творческого потенциала. На основе определенных научных подходов, принципов и педагогических условий изложено содержание методики самопроектирования профессионального развития будущих учителей музыкального искусства, разработанную с учетом специфики музыкального обучения в магистратуре педагогического университета. Методика самопроектирования профессионального развития строится на прохождении студентами магистратуры в процессе музыкального обучения ряда этапов, обусловленных этапностью феномена самопроектирования профессионального развития (концептуальный, моделировочный, имиджевый, мониторинговый этапы). Они рассматриваются как система последовательных действий, каждое из которых нацелено на решение определенных задач и состоит из определенных шагов в направлении достижения цели самопроектирования. Каждый из четырех этапов экспериментальной методики строился таким образом, что с помощью предложенных автором методов и форм работы в рамках дисциплин профессиональной подготовки и внеаудиторных самостоятельных занятий студенты магистратуры должны готовить проекты, презентация которых была результатом каждого из этапов. Статья содержит перечень основных инновационных методов в соответствии с каждым этапом и общие результаты их внедрения в профессиональную подготовку студентов. Проведенное исследование позволило выявить рост значений показателей самопроектирования профессионального развития студентов магистратуры экспериментальной группы, которое состоялось в результате внедрения в процесс музыкального обучения студентов магистратуры разработанной авторской методики.

Ключевые слова: самопроектирование, профессиональное развитие, самопроектирование профессионального развития, методическое сопровождение самопроектирования профессионального развития.

Olena Novska,
*PhD (Candidate of Pedagogical Sciences),
senior lecturer, Department of Musical and Instrumental Training,
South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky,
26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine*

TECHNIQUE OF SELF-PLANNING OF FUTURE MUSIC TEACHERS' PROFESSIONAL DEVELOPMENT

The studied issue is relevant in terms of the modern educational demands, which require creative competitive specialists in all spheres of education and in the area of music arts in particular. Self-planning is a technology which makes it possible to meet these requirements due to its creative and developing potential. The article is aimed at substantiating the efficient method of self-planning of future Music teachers' professional development in the process of studying at a pedagogical university. Self-planning of professional development is considered as personal axiological integrated creative and research activities of master-degree students, which provide the creation of the desired image of professional Self and designing of individual path to its achievement, as well as actualisation of their attitude towards professional self-perfection, efficient performance and pedagogical reflection, realisation of the creative potential. Basing on certain scientific approaches, principles and pedagogical conditions the essence of method of self-planning of future Music teachers' professional activities has been described. It has been developed considering the specificity of music education within master-degree course at a pedagogical university. It is based on students' getting thought the following stages in the process of music education, conditioned by the gradual character of the phenomenon of self-planning of professional activities' development: conceptual, modeling, image, monitoring. Each of these four stages resulted in students' presentation of the prepared projects. The carried out research results showed the increase of the indicators of self-planning of future Music teachers' professional activities in the experimental group, which was caused by the implementation of the developed author's programme into the educational process.

Keywords: self-planning, professional development, self-planning of professional development, methodical support of self-planning of professional development.

Подано до редакції 14.10.2016

Рецензент: д. мистецтвознавства, проф. С. В. Шум

УДК: 378.14+37.035

Інна Михайлівна Богданова,
*доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри
соціальної педагогіки, психології і педагогічних інновацій,
Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна*

СУТНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ РЕКРЕАЦІЇ

Розуміння сутності сучасної підготовки, на наш погляд, забезпечується комплексом заходів, спрямованих на відновлення, поповнення та вдосконалення особистісного та соціального потенціалу майбутніх фахівців соціальної сфери. Змістова складова підготовки реалізується за рахунок оновлення змісту навчальних дисциплін. Процесуальна складова – за рахунок оновлення змісту соціально-педагогічних практик із метою залучення студентів до розробки та впровадження індивідуальних навчально-дослідних завдань рекреаційного спрямування, особистісна – за рахунок розвитку і формування таких якостей як педагогічна інтуїція, змобілізованість, енергодійність.

Ключові слова: *складові підготовки, рекреація, рекреаційна діяльність.*

Багаторічний досвід підготовки майбутніх соціальних педагогів до професійної діяльності свідчить про постійне оновлення компонентів підготовки та невинне зростання кваліфікаційних вимог щодо особистостей майбутніх фахівців. Відбувається це завдяки тим змінам, що створюються у житті суспільства та особливо завдяки інтеграції України в Європейський освітній простір. Під-

готовка компетентних фахівців соціальної сфери стає пріоритетним напрямом модернізації освітнього простору. Однак, виникає протиріччя: з одного боку, зростають вимоги держави до модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців, а з другого – відсутня усталеність у визначенні пріоритетів підготовки через політичні та економічні умови в суспільстві, які постійно змінюються